

LBRIS

We know
books

AUDUR AVA ÓLAFSDÓTTIR

Miss Islanda

Traducere din limba franceză de
SORINA DĂNĂILĂ

Cartea Românească
EDUCAȚIONAL

CUPRINS

1942	7
În odaia celei care m-a născut	9
I. Pământul mamelor noastre	15
1963	17
<i>Poet este un cuvânt masculin</i>	19
Radio Reykjavík.....	21
Balenele-mame	22
Ultimele știri: Reykjavík, ceață, ploi ușoare.....	25
Mokka	26
În josul câmpului din <i>Valea-Somonului</i>	27
Așa cam ca la Joyce.....	36
Suntem toți la fel, niște balene debusolate și rănite de moarte	38
Luna e cea mai apropiată vecină a mea	41
Îmi răstignesc carnea prin exultări excesive	44
<i>With love, from John</i>	46
Poetul lebedelor	48
Dacă mor, lăsați balconul deschis	49

Existențialişti și homosexualişti	51
Doar o singură dată e prima dată	52
Tu ai făcut-o, eu nu	56
Skyr	58
Hotelul Borg caută o ucenică în bucătărie	59
<i>I have a dream</i>	62
Academia de Frumusețe.....	64
Astrele călătoare ale oceanului	68
Nu m-am înecat niciodată.....	70
Medeea	71
Odin (În ziua în care l-am găsit pe zeul poeziei și-al înțelepciunii)	74
Bucuria de a fi vie și de a ști că mă întorc acasă ca să scriu	75
Ne bizuim pe poeți ca să aibă grijă de cărți.....	77
Ușa batantă	79
Gardiana.....	80
Acesta e adevărul.	
Dar nu neapărat și realitatea.....	83
Am nevoie să fiu singură. Plurală. Singură.	86
Claie peste grămadă (doi).....	89
frumusețe (cu litere mici).....	95
Nici măcar nu am număr.....	97
Pământul mamelor noastre	100

Doar muzica poate vorbi despre moarte	102
Ora 8. Prima ediție. Jurnalul de prânz. Program pentru marinari. Ora 15. Jurnalul de după-amiază. Ora 18.50. Anunțuri Ora 19.20. Meteo. Ora 19.30. Jurnal Ora 20. Stenka Razine, opus 13, Poem simfonic de Glazunov, orchestra Filarmonicii din Moscova. Ora 22. Jurnal meteo.....	106
Nemurire	107
Perdele (unu).....	109
Perdele (doi)	110
Cea de-a douăzeci și treia noapte.....	112
A fi poet e treabă grea, nu glumă.....	113
Albul	116
Miss Aurora Boreală	119
Dedicații marinarilor.....	121
În spațiul dintre conștiința ta și buzele mele	123
Laxfoss.....	125
Urechea zgâriată.....	126
Mi-e dor de tine	127
Adun cuvinte.....	128
Manuscrisul meu.....	132
O singură frază cântărește mai mult decât întreg trupul meu	134
Ascultă, Hekla	136

Nașterea unei insule	138
O sferă de cenușă.....	140
Rime finale	140
Cuvintele tatălui meu la Hotelul Borg.....	144
Atentat	144
Douăsprezece pagini.....	146
Negru.....	147
Fiii și fiicele lui Odin.....	148
Eu, susemnăturatul	149
Sânul mamei.....	151
Starkadur, al doilea cu același nume.....	155
Ați fost...?.....	157
Zăpadă udă.....	159
La ce bun să ai aripi, dacă nu pentru a-l vedea pe Dumnezeu?.....	161
Veșnicia e un Ferguson	163
O cutie de ghete îmblănite.....	165
Unii paznici de noapte nu păzesc nimic altceva decât noaptea	167
Vă mulțumim că ați trimis manuscrisul dumneavoastră comitetului de lectură.....	168
Visez la un alt loc, de unde să ating o altă stea.....	171
Iată titlurile ediției: <i>Ploierul aurit s-a întors</i>	172
Lumina abolește noaptea.....	174

Noi suntem din plămada din care sunt făcute visele	174
Te-am iubit de îndată ce-am început să te urmăresc	176
A sosit vremea să te bucuri de o necesară despărțire.....	177
Printre străini nu afli adăpost atunci când se dezlănțuie furtuna.....	178

II. Poetul zilei

179

Picioarele mi s-au desprins de pământ.....	181
Orașul cu acoperișuri de alamă.....	182
Toate ferestrele se deschid către o lume imaginară.....	185
Tricornul lui Napoleon	187
<i>Underwood Five</i>	189
O bicicletă DBS albastră	190
DJ Johnsson urcă înspre mine și-nspre stele.....	192
Interviu de angajare.....	193
Sunt oare destul de departe de casă pentru ca să plâng?.....	196
Atât de departe de câmpul de bătălie al lumii.....	198

Către sud	200
Două ființe se înfruntă în mine.....	202
Nebuloasă.....	204
Han pe plajă.....	205
Aici e locul unde ne oprim.....	207
O spărtură în noapte	210
Nu treziți dragostea până nu vine ea	211
Pace.....	213
Nu mă sărută niciodată pe gură	213
Am căutat noaptea în așternutul meu, am căutat, dar nu l-am găsit	214
Ceea ce nu s-a întâmplat niciodată	216
Trupul Pământului	218

Poet este un cuvânt masculin

Autocarul de Reykjavík lasă în urma lui un nor de praf. Drumul neasfaltat, plin de gropi și denivelări, șerpuiește din curbă în curbă, așa că prin geamurile lui murdare deja nu se mai vede aproape nimic. Peisajul din *Saga celor din Valea Somonului* va fi dispărut în scurt timp îndărătul unui ecran de noroi.

Cutia de viteze scârțâie de fiecare dată când drumul o ia la vale sau se cațără pe panta vreunui deal, de parcă autocarul nu ar mai avea frâne. Enorma fisură care străbate parbrizul dintr-un capăt în celălalt nu pare să-l deranjeze în vreun fel pe șofer. Pe drum nu e foarte multă lume. Rarele dăți când ne întâlnim cu vreo mașină, șoferul nostru o claxonează cu mult entuziasm. Până când, la o trecere la nivel, a trebuit s-o ia puțin pe acostament, clătînându-se vârtos. În fine, societatea de Drumuri și Poduri hotărând să refacă toate drumurile neasfaltate din provincia Dalir, aceasta le permite șoferilor să discute între ei, cu geamurile lăsate.

— Aș fi de-a dreptul norocos dacă nu-mi pierd vreun ax prin toată gropăraia asta, declară șoferul autocarului nostru.

Nici nu ieșim bine din satul Búdardalur, că eu deja sunt la Dublin, cu arătătorul pus la pagina 23 a romanului *Ulysse* al lui Joyce. Roman mai gros decât *Saga lui Njáll*, despre care mi se spusese că mi l-aș putea procura la librăria

englezească de pe strada Hafnarstraeti. Zis și făcut, l-am comandat și curierul mi l-a adus direct la fermă.

— *Ceea ce tocmai ați spus a fost în franceză, domnule? îl întrebă bătrâna pe Haines.*

Întrebare la care el răspunse pe-ndelete și cu mult aplomb.

— *E în irlandeză, observă Buck Mulligan. Dar ce s-a întâmplat cu gaelica dumneavoastră?*

— *Am zis eu bine că e irlandeză, replică ea, recunoșteam sonoritățile.*

Lectura mea avansează greu tare, împiedicându-se în bălăngănelile autobuzului, dar mai ales în mediocritatea englezei mele. Dicționarul șade deschis pe scaunul liber de lângă mine, dar limba asta e mai îndârjită decât bănuiam.

Caut un colțișor de geam care să nu fie murdar de noroi și prin care să privesc peisajul de afară. Oare nu în ferma asta a trăit cândva o poetesă? Cu apele de un gri antracit încărcate de nisip și mâl ale râului ăsta neliniștit murmurându-i prin vene? Se zicea că vacile ei sufereau din pricina asta, în vreme ce ea își punea pe hârtie iubiri și destine tragice, chinându-se să preschimbe culorile mioarelor în apusuri de soare deasupra Breidafjörului, uitând astfel să le mai și mulgă. Or nu există păcat mai mare decât să nu ușurezi niște ugere pline ochi de lapte. Când mai trecea pe la vecinii de pe la fermele dimprejur, ea le declama poeme sau, dacă nu, tăcea ore-n șir înmuind cubulețe de zahăr în cafea. Se pare că, scriind, auzea în cap o întregă orchestră simfonică. Sau că i se întâmpla ca, în toiul nopții, să-și trezească odraslele pentru ca să le ducă, în brațe, să asiste la baletul aurorelor boreale care se unduiau pe cerul negru. În restul timpului, se închidea în dormitorul conjugal, cu capul sub pilotă. Purta în ea atâta melancolie, încât, într-o luminoasă seară de primăvară, s-a aruncat în adâncurile râului de argint. Nici măcar perspectiva de a mânca

ouă proaspete de pinguin nu-i mai fusese îndeajuns, căci somnul o părăsise. Au găsit-o prinsă în năvodul de păstrăvi de lângă pod. Poetesa cu aripile retezate a fost adusă la mal, cu fusta șiroind de apă, cu ciorapii găuriți și burta umflată.

Mi-a stricat năvodul, s-a burzuluiit țăranul căruia acesta îi aparținea. Ochiurile lui sunt făcute să prindă păstrăvi, nu să pescuiască poetese.

Destinul ei este un semn de luare-aminte. Dar, în același timp, mai cunosc eu vreo altă femeie scriitor?

Asta pentru că poeții sunt toți bărbați.

Atunci am înțeles că nu trebuia să vorbesc nimănui despre proiectele mele.

Radio Reykjavík

Pe scaunul din fața mea, o femeie călătorește împreună cu o fetiță căreia pentru a nu știu câta oară îi vine să verse. Autocarul scrâșnește pe pietriș și se oprește brusc. Șoferul apasă pe buton, ușa se deschide și uierând ca aburul unui fier de călcat, lăsând să intre aerul toamnei de afară. Obosită, femeia înfăolită în paltonul ei de lână o ajută pe fetiță să coboare ținând-o de mână. E a treia oară când ne oprim pentru ca să poată copilul ieși la aer. De-a lungul drumurilor, unde țărani au săpat șanțuri adânci pentru a drena apa de pe câmpuri și a usca pământurile pe care-și fac cuib păsările de baltă, vezi din loc în loc garduri de sârmă ghimpată care nu e foarte clar ce anume proprietăți delimitează.

În curând, voi fi prea departe de casă pentru a mai ști numele fermelor pe lângă care trecem.

Pe scara autocarului, femeia îi pune fetiței pe cap un fes pe care i-l înfundă până la urechi. Îi ține strâns fruntea

în timp ce varsă, după care bagă mâna în buzunarul paltonului de unde scoate o batistă, cu care-i șterge gura înainte de a urca înapoi în aerul încărcat de fum al autocarului.

Eu îmi scot carnetul, scot capacul stiloului și scriu două fraze. Abia apoi deschid iar *Ulysse*.

Șoferul își curăță pipa lovind-o de treapta mașinii, dă drumul la radio, ceea ce-i adună pe oameni în partea din față a vehiculului. Cu umeri lați și părării adunate toate grămadă, ciulesc cu toții urechea, căci e ora buletinului meteo și a anunțurilor. Șoferul dă sunetul mai tare, ca să acopere zgomotul supărător al motorului, se aude *Radio Reykjavík, bună ziua*, apoi niște sfârâituri de fond. Caută frecvența corectă, se aude foarte prost, dar totuși anunțul e clar, *se caută marinar angajare pe un vapor. Gata de plecare*. Apoi încă niște zgomote ca de prăjeală care acoperă cu totul vocea prezentatorului. Oamenii se întorc cu toții la locurile lor și-și aprind țigările.

Eu dau pagina. Stephen Dedalus bea ceai, în vreme ce șoferul depășește tractorul lui Ferguson care ne depășise în timp ce fetița vărsa. *Stephen își mai turnă și o a treia ceașcă, ceaiul, nu mai mult de-o linguriță, colorând palid laptele gros și cremos*.

Dacă ar fi fost în autocar, îndreptându-se către Reykjavík, lui Joyce câte pagini i-ar fi fost oare necesare ca să depășească tractorul?

Balenele-mame

Mai facem o ultimă haltă la stația Hvalfjörður. O balenieră se întoarce în port cu doi cașaloți mai lungi decât ea agățați de o parte și de cealaltă a bastingajului, cu carcasele lor negre acoperite de spumă. Vasul se leagănă pe valuri:

comparat cu trupurile giganticele cetacee, ai zice că e o sărmană jucărie într-o cadă.

Șoferul e primul care coboară, urmat, unul câte unul, de pasageri. Mirosul pe care-l răspândește cazanul din stația de baleniere este insuportabil, așa că toată lumea se îmbulzește să intre în autogară. Aici avem de ales între o supă de sparanghel, cotlete pane cu cartofi fierți și dulceață de rubarbă. Eu, însă, cum n-am găsit încă de lucru, trebuie să mă drămuiesc cât mai bine, așa că mă mulțumesc cu o ceașcă de cafea și un sandviș. Întorcându-mă la autocar, mai culeg și doi pumni de afine.

Un bărbat ceva mai trecut ni se alătură la stația de baleniere, de altfel e ultimul care urcă. Observând atent pasagerii, se oprește la mine și mă întrebă dacă locul de-alături e liber. Îmi iau dicționarul de pe scaun, în timp ce el își ridică delicat borul de la pălărie în semn de bună ziua și se așază. De îndată ce părăsim parcare, își aprinde un trabuc.

— Nu mai lipsește decât desertul, zice el. Doamne Dumnezeule, ce n-aș da pentru o cutie adevărată de ciocolată Anthon Berg!

Și povestește cum a venit el la Hvalfjörður ca să vadă pe cineva care e proprietarul tuturor balenelor bunului Dumnezeu care umplu oceanele și împreună cu care a mâncat cotlete de miel.

— Au hăcuit cinci sute de cașaloți vara asta. Nu e nimic întâmplare dacă, atunci când pute a căcat, islandezii spun că miroase a biștari.

După care se întoarce către mine.

— Pot să vă întreb cum vă cheamă, Domnișoară...?

— Hekla.

— Pe bune... *Hekla se ridică, vertiginoasă și limpede, către bolta cerească...*

Se uită la cartea pe care o țin în mână.

— Și așa, deci, citiți literatură străină...

— Da.

Marinarii au ridicat primul cașalot pe planul de tăiere, o carcasă neagră uriașă, mare precum Casa de Economii de la mine din sat. La capătul cheiurilor, baleniera seamănă cu un dop aruncat de colo colo de valuri. Tineri în blugi și apărători de piele pe deasupra se apucă de decupat animalul, agitând niște cuțite enorme, uite, acum îl deschid, ca să-i scoată șoricul și grăsimea, lamele strălucesc în soarele de toamnă. Mațele toate se adună de jur împrejurul animalului, sub un stol de păsări care se tot învârt, între timp tinerii străduindu-se să-și mențină echilibrul pe suprafața lunecoasă a planului de tăiere, chiar în preajma cazanelor.

— Văd că domnișoara se uită cu interes la băieți, declară vecinul meu. Oare se poate ca o tinerică așa frumușică să nu aibă un iubit?

— Asta e, nu are.

— Cum se poate, cum se poate-așa ceva? Băieții nu-i fac curte? Nici măcar un pic ?

Îmi deschid cartea și continui lectura. Fără dicționar. Câteva clipe mai târziu, vecinul o ia de la capăt.

— Știi matale că e interzis să pescuiești femele și că, așa stând lucrurile, băieții nu hăcuiesc decât masculii?

Scutură scrumul trabucului în scumiera fixată în scaunul din față.

— Dar se mai întâmplă și accidente, precizează el.

Trecem de barăcile și depozitul de carburant al armatei americane. Cei doi soldați în post ne fac din mână. Drumul urcă șerpuind muntele, așa că iar o să mergem prin grohotiș. În sfârșit, sub cerul însângerat al serii, apar strămtorile Sundin și capitala. În vârful colinei stâncoase bătute de vânturi se construiește o biserică dedicată unui biet psalmist. Clopotnița și schelele se văd până la Kjós.

Închid cartea.

Când ajungem la drumul care urcă valea Mosfellsdalur, ne întâlnim cu o mașină. Șoferul autocarului încetinește brusc.

— Era cumva premiaturul nostru Nobel? se interesează un pasager.

— Dacă e un Buick cu patru portiere din 1954, atunci el e, răspunde șoferul. Suspensie excelentă și încălzire beton.

— Eu aveam impresia că are un Lincoln verde, îndrăznește să-l contrazică un alt pasager.

Nimeni nu mai este sigur de nimic, unii chiar se întreabă dacă nu cumva era, de fapt, o femeie la volan. Cu copiii pe bancheta din spate.

Uite că au trecut deja opt ore de când înghit praf, pasageră în autocarul ăsta.

Ultimele știri: Reykjavík, ceață, ploi ușoare

În parcare a autogării din BSÍ, de pe strada Hafnarstraeti, șoferul ne coboară bagajele de pe autocar. Îl aștept pe-al meu. Se lasă noaptea, magazinele s-au închis, dar eu știu că nu suntem departe de librăria *Snaebjörn*, care vinde cărți englezești. Înfrigurată toată după atâta drum, îmi strâng bine fularul în jurul gâtului și mă-nchei la palton.

Vecinul meu de călătorie se proțapește lângă mine, spunându-mi că o întâmplare fericită face ca el să lucreze la biroul Academiei de Frumusețe din Reykjavík alături de bunii lui prieteni, printre care se numără și bărbatul căruia-i aparțin toate balenele bunului Dumnezeu din ocean. Scopul acestei asociații este de a înfrumuseța orașul și de a inculca locuitorilor săi bunul gust și bunele maniere. Iată

de ce asociația organizează, de câțiva ani buni de-acum, un concurs de frumusețe care, la început, s-a ținut la Tívoli, parcul de atracții în aer liber de la Vatnsmýri, dar care, acum, se desfășoară în interior.

— Nu ne mai puteam permite să lăsăm ploaia și previzionile meteo să hotărască în fiecare an data concursului. În plus, domnișoarele toate răceau afară.

... În sfârșit, ca să nu mai lungesc vorba, căutăm, pentru ca să participe la acest concurs, domnișoare care să nu fie logodite și a căror siluetă să fie tot atât de grațioasă precum le e și chipul. Or eu știu să recunosc frumusețea atunci când îmi iese în cale, de aceea îndrăznesc să vă invit să candidați la titlul de Miss Islanda.

Mă uit la el crucită.

— Nu, mulțumesc.

Dar el insistă.

— *Fiecare dintre trăsăturile dumneavoastră este la fel de limpede ca o zi de vară islandeză...*

Și bagă mâna în buzunarul hainei de unde scoate o carte de vizită pe care mi-o întinde. Un nume, un număr de telefon și, sub nume: om de afaceri.

— Asta în caz că vă răzgândiți.

Mai stă o clipă pe gânduri.

— Să știți că sunteți de-a dreptul fermecătoare în pantalonii ăștia cadrilați.

Mokka

Mă îndrept târâind valiza după mine către un apartament dintr-un subsol de pe strada Kjartansgata. Orologiul din turnulețul pătrat din piața Laekjartorg îmi arată că, în curând, o să bată de ora șapte. Lipită pe una dintre laturile clădirii, o femeie luminoasă, în rochie de vară bleu

pastel ține în mână un pachet de detergent Persil. În piață, două alte femei în paltoane de lână maro stau așezate pe o bancă, în vreme ce un pescăruș ciugulește dintr-un coltuc de pâine.

Urc strada Bankastraeti, pe care aleargă neîntrerupt mașini peste mașini, de toate culorile, dintr-alea mari, americane, cu banchetele din piele, capitonate.

Șoferii se tot învârt prin centrul orașului: mă claxonează mergând pe lângă mine la ralanti, cu cotul sprijinit pe portieră, țigara în colțul buzelor și părul dat cu gel, niște țânci de-abia ieșiți din copilărie. Sunt mai multe librării decât mi-am imaginat, trec și prin fața unei tutungerii, a unui magazinaș de haine pentru femei și bărbați, apoi prin fața magazinului de pantofi Lárus G. Lúdviksson. Ca să scap de mașini, o cotesc pe strada Skólavörðustígur. Acolo se află Mokka, altfel spus cartierul general al poezilor din Reykjavík, pe care oamenii de pe la mine de acasă îi descriu ca pe niște mici caraghioși din sud, pricepuți mai ales la a-și face veacul prin cafenele. Mă opresc puțin la intrare, cu valiza în mână, și mă străduiesc să străpung cu privirea atmosfera plină de fum: e foarte întuneric înăuntru și nu pot defel distinge chipurile poezilor.

În josul câmpului din *Valea-Somonului*

Lângă sonerie, o etichetă indică *Lýdur și Ísey*, iar, imediat dedesubt, *sonerie stricată*. În fața porții stă un cărucior vechi, oricum, tot gardul e o ruină, iar grădinița din fața casei e năpădită de buruieni.

Nici nu apuc să bat la ușă că prietena mea o și deschide dintr-o smucitură, cu un surâs înflorit pe toată fața. Poartă o fustă verde și-și ține părul cu o bentiță roșie, acum observ că s-a tuns scurt.

Ísey mă strânge-n brațe și mă trage înăuntru.

— Doamne, nici nu știi cu ce nerăbdare aștept sosirea ta încă de la începutul verii, zice ea.

Fetița, așezată pe-o păturică întinsă pe jos, lovește două cuburi între ele. Mama o ia din zbor în brațe și mi-o aduce. Micuța n-are niciun chef să renunțe la joacă și-atunci Ísey îi scoate suzeta, o sărută pe obrazul ud de lacrimi și trece la făcut prezentările. Un firisor de salivă atârnă de tetină.

— Ți-o prezint pe Thorgerdur. Thorgerdur, iat-o aici pe Hekla, cea mai bună prietenă a mea.

Și mi-o întinde pe micuța care e leit tatăl ei.

Copilașul dă aprig din picioruțe, scoate limba și stropește scuișând.

Mama ei mi-o ia atunci repejor, o așază la loc pe păturică, după care mă strânge din nou în brațe. Acum, o să-mi arate apartamentul.

— Sunt așa de fericită că te văd, Hekla. Spune-mi ce citești în clipa asta. Eu, din nefericire, nu mai am timp pentru citit. Și, Doamne, cât de tare îmi doresc s-o fac. Mă socotesc fericită când ajung să citesc două poeme înainte să-mi cadă cartea din mână. Mi-am scos un permis la bibliotecă de pe strada Thingholsstraeti, dar cine să stea cu fetița cât eu merg să caut o carte?

Copilul se plictisește repede de cuburi. Evadează de pe păturică înaintând de-a bușilea, încearcă să se ridice agățându-se de lampadarul care se clatină. Mama o prinde la timp și-i pune din nou suzeta în gură. Micuța o scuișcă cât ai zice pește.

— E atât de solicitant să fii singură cu un copil, Hekla. Suntem numai noi două toată săptămâna, zi și noapte, în timp ce Lýdur muncește pe șantierele autostrăzilor din Est. Și totuși, nu mi-am închipuit niciodată că a fi mamă este așa